

Økokrim

Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av
økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.
0030 OSLO

Deres referanse
06/533 SL KSTE/rla

Vår referanse

Vår dato
11. juni 2009

Høring - NOU 2009: 4 – Tiltak mot skatteunndragelser

Vi viser til Finansdepartementets høringsbrev av 11. mars 2009.

Skatteunndragelser er et betydelig problem både nasjonalt og internasjonalt. Økokrim er positive til at det innføres tiltak som kan motvirke skatteunndragelser. Etter Økokrims oppfatning har utvalget kommet med en rekke gode tiltak som kan motvirke slike unndragelser. Enkelte av tiltakene vil bli kommentert nærmere.

Innledningsvis vil imidlertid Økokrim påpeke at flere av de foreslåtte tiltakene er begrunnet i manglende ressurser i politi- og påtalemyndigheten. På noen områder foreslås denne ressursmangelen kompensert ved å gi skattemyndighetene økt adgang til å ilegge administrative reaksjoner. Økokrim bemerker at dette til syvende og sist blir et valg av hvor i kontrollsystemet det skal settes inn ressurser, jf utredningens side 228. Etter Økokrims oppfatning vil som hovedregel den påpekte ressursmangelen i politiet og påtalemyndigheten mest hensiktsmessig løses ved at disse etatene gis tilstrekkelig ressurstilførsel til selv å kunne løse sine oppgaver.

Ad adgang for Økokrim til å videreformidle informasjon (utredningens pkt. 9.5.2.3)

Utvalget foreslår enstemmig at Økokrim gis adgang til å formidle informasjon mottatt ved rapportering etter hvitvaskingsloven videre til skattetaten og til toll- og avgiftsetaten til bruk i deres arbeid med skatt, avgifter og toll.

Økokrim støtter utvalgets forslag om at skal gis adgang, men ikke plikt, til å formidle slik informasjon. Ordningen vil dermed ta utgangspunkt i dagens rapporteringssystem og legge til rette for at opplysningene kan utnyttes bedre og mer målrettet også i forhold til skatte- og avgiftsunndragelser.

Økokrim vil understreke at kontrollorganenes behov for slik informasjon må veies opp mot personvern hensyn, noe også utvalget omhandler i utredningen. Skatteetaten og toll- og avgiftsetaten anses imidlertid for å ha godt utviklede rutiner for behandling av taushetspliktbelagt informasjon.

Økokrim viser for øvrig til utvalgets kommentarer i utredningens side 234 om at innføring av en slik ordning vil medføre økt ressursbehov i Økokrim.

Ad adgang for skatte- og avgiftsmyndighetene til å ilegge administrativ sanksjon for medvirkere (utredningens pkt. 9.6.1)

Et flertall i utvalget går inn for at medvirkere skal kunne ilegges en administrativ sanksjon av skatte- og avgiftsmyndighetene.

Økokrim ser at med dagens ressursfordeling kan en slik løsning medføre et større antall reaksjoner overfor medvirkere, noe som kan gi en preventiv effekt. Utvalgets forslag innebærer imidlertid at kompliserte strafferettslige vurderinger overføres til skatte- og avgiftsmyndighetene. Grensen for medvirkningsansvaret kan være vanskelig å vurdere selv for erfarne strafferettsjurister.

Dersom skatte- og avgiftsmyndighetene skal gis slik adgang til ileggelse av administrativ sanksjon mot medvirkere, er det en forutsetning at de saksbehandlere som vurderer disse sakene innehar nødvendig kompetanse på området. Dessuten må det i tilfelle fastsettes nærmere regler for utmåling av gebyrets størrelse.

For øvrig bemerkes at dette nok er blant de klareste eksempler på den problemstillingen vi tar opp innledningsvis vedrørende hvor i kontrollsystemet det skal settes inn ressurser.

Ad begrensning av advokaters og andre skatterådgiveres taushetsplikt på skatte- og avgiftsområdet (utredningens pkt. 9.6.2)

Utvalgets flertall går inn for at skatterådgiveres taushetsplikt i visse tilfeller ikke skal være til hinder for å kreve opplysninger.

Økokrim er enig i utvalgets forslag og vil særlig vise til anførselen om at det bør være likhet mellom de ulike skatterådgiveres plikter/rettigheter, jf uttalelsene om dette i utredningens side 160.

Utvalgets mindretall uttaler i utredningens side 161 at en ikke har erfaring om at taushetsplikt påberopes som grunnlag for å holde tilbake dokumenter i form av inngåtte kontrakter, selskapsavtaler mv. Økokrims erfaring er imidlertid den motsatte, nemlig at advokater relativt ofte påberoper seg taushetsplikt som grunnlag for å holde tilbake slike dokumenter i saker om skattesvik. Dette utgjør således et reelt problem i denne typen saker.

Ad tiltak mot skatteunndragelser som følge av kontantøkonomi (utredningens pkt. 10.2)

Under tiltak mot skatteunndragelser som følge av kontantøkonomi foreslår utvalget at det for næringslivet blir et vilkår for fradrag etter skatteloven og merverdiavgiftsloven at betaling ikke er skjedd med kontanter ved transaksjoner over kr. 10.000.

Økokrim er enig i dette forslaget. I en rekke økonomiske straffesaker er det nettopp bruken av kontantbeløp mellom næringsdrivende som vanskeliggjør etterforskningen. For enkelte bransjer er omsetning med høye kontantbeløp nærmest hovedregelen, uten at det kan gis noen god begrunnelse for å benytte denne oppgjørsmåten. Dette innebærer at påståtte transaksjoner ikke kan etterprøves og at det blir umulig å finne ut hvor pengene reelt har tatt veien. Utvalgets forslag vil gjøre det mindre attraktivt med slik kontantomsetning. Den foreslåtte beløpsgrense anses høy nok til at transaksjoner der det er naturlig å bruke kontanter ikke vil bli omfattet.

Nevnte tiltak vil imidlertid ikke fange opp privatpersoners transaksjoner med næringsdrivende. Etter vår oppfatning er det nødvendig også å sette inn tiltak i forhold til privatpersoners kjøp av svarte varer og tjenester. Økokrim støtter derfor utvalgets flertall i forslaget om forbud mot kontanttransaksjoner med næringsdrivende over et visst beløp.

Ad tiltak for bedre kontroll med norskregistrerte utenlandske foretak (NUF) (utredningens pkt. 10.4)

Økokrims erfaring er at det er en betydelig risiko for økonomisk kriminalitet – herunder skatteunndragelser – forbundet med den sterke fremveksten av NUF'er.

Vi har i flere sammenhenger tatt til orde for flere av de tiltak utvalget foreslår, herunder særlig innføring av revisjonsplikt og krav om reell virksomhet i hjemstaten i de tilfeller det er mulig å stille et slikt krav. I denne forbindelse bør det etter vår oppfatning stilles krav om dokumentasjon for reell virksomhet i hjemstaten før registrering i Norge kan skje.

Ad problemstillinger knyttet til skatteparadiser (utredningens pkt. 10.5)

Økokrim er enig med utvalget i at innsatsen mot skatteunndragelser gjennom bruk av selskaper i skatteparadiser først og fremst må skje gjennom internasjonalt samarbeid.

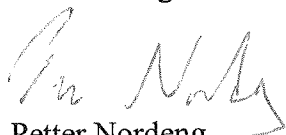
Utvalget nevner muligheten for å nekte fradrag for betalinger til selskaper hjemmehørende i enkelte stater, men fremsetter ikke noe eget forslag om dette. Det finnes etter Økokrims oppfatning også andre tiltak vedrørende transaksjoner med lavskatteland som bør kunne utredes videre, som:

- Krav om at transaksjoner med selskaper i lavskatteland skal opplyses i selvangivelsen eller i årsregnskapet og/eller krav til opplysning i årsregnskapet om hvem som er den reelle eier av motparten ved slike transaksjoner.

- Krav om at selskaper som eies mer enn for eksempel 20% av et selskap i et lavskatteland i årsregnskapet må opplyse om hvem som er den reelle eier.
- Dersom en eller flere av for eksempel de 20 største eierne i et norsk selskap er registrert i et lavskatteland, skal det opplyses hvem som er reell eier av dette/disse selskapene.

Avslutningsvis vil vi påpeke viktigheten av presise og tilstrekkelig omfattende regler som tiltak for å redusere muligheten for skatteunndragelser. Skatteunndragelser er et betydelig samfunnsproblem som det er viktig å iverksette tiltak mot.

Med vennlig hilsen

Petter Nordeng
fung Økokrim-sjef

Morten Bamle
seniorrådgiver

Kopi: Justisdepartementet, Politidirektoratet, riksadvokaten